

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1	pesseta trimestre
Fora	1'25	id. id.
Estranger	1'50	id. id.
Un número 10 cèntims		

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
SABATERIA-VELLA 2-1.º

ANUNCIOS Y COMUNICATS
Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que s' remetin a la Redacció, se'n donará compte en lo Setmanari

Any 3.º

Diumenge 9 de Febrer de 1896

BIBLIOTECA PUBLICA
GIRONA

Núm. 95

SECCIÓ GENERAL

JAN' HI HA PROU

No fa pas gayres dies vaig llegir en un periódich que ja estaven nombrats los personatjes que tenian de sortir diputats per les circumscripcions d' aquesta provincia, y com es de suposar, tals nombraments (tant per lo que s' referexen a la provincia de Gerona, com a les demés que forman la unitat espanyola) s' han fet, no atenguent als serveys que podrian prestar als districtes que se 'ls ha senyalat, sinó a la amistat que 'ls agraciats tenen ab los ministres y caps grossos del partit, y al objecte de contar ab una majoria disposada a votar tot lo que 'l govern vulgue, per absurdo é inútil que siga, sens descuidarse de nombrarne algún de graciós y xerraire, perque ab sos acudits amenisi los intermedis de la comedia que durant sis ó set mesos del any te lloch en les Corts de Madrid, ó bé ab sa xerrameca conseguexi aburrir als diputats dels demés partits, sempre que convingue.

Cada vegada que s' acostan eleccions, ja se sab; los quefes del partit governan buscan uns quants amichs que s' prestin a fer tota classe de papers: com que 'l ser diputat vesteix tant, los escullits s' acomoda a totes les exigencies de sos superiors ab tal de obtenir l' acte; per ordre del *padri* fan dos ó més viatjes al districte que tenen de representar; acompanyats dels cacichs principals se passejan per los pobles de la circumscripció, fenthi a cada poble l' indispensable tech, y essent de rúbrica que a cada pas y a cada moment espetin un discurs que, per endevant, ja portan estudiat de Madrid, prometent l' *oro y 'l moro*, encare que ja saben que 'l prometre no fa pobre y no han de cumplir res de lo que prometen; y després se'n tornan cap a casa seva a doná compte de sa odisea al ministre, pero sense recordarse de exposarli les verdaderes necessitats de son districte futur, y que li han sigut posades de manifest, ja que per ells axó es lo de menos.

Lo que manqui a fer ja se'n encarregan los governadors de les provincies, puig que tinguent, en tals casos, carta blanca per fer lo que convinga, mentres surtin los recomanats, ja poden pensar que usaran de tots los medis perque triunfin los encasillats, y al mateix temps adquirir meritis devant del govern per sostenir-se en lo puesto que ocupan.

De manera que las eleccions tal com se fan avuy dia, son una verdadera enganyifa, una solemne *camada* en la que la majoria de les vegades paga los plats trencats algun elector de bona fé que no ha comés altre delictes que 'l de defensá y votar una candidatura d' una persona del pays, que creu pot vetllar per sos interessos mellor que no pas un personatge extrany enviat desde Madrid y que cap llas d' unió te ab lo districte que tracta de representar.

Vist aixó, pregunto: ¿De que serveix que existeixi una titulada lley del sufragi universal, si la major part de les vegades ha de ser lletra morta? ¿De qué serveix que hi hagin disposicions que seyalin penes severes a les coaccions que ab motiu de les eleccions se verifican, si solzament son de efecte quan los infractors son contraris del partit que governa? ¿De qué serveix que estiga manat a les autoritats no intervenir ab eleccions no més que per l' exacte compliment de la lley, si a cada moment se diu que les governatives son las que las fan?

Mes valdria que qualsevol dels partits que turnan en lo poder borrés d' una plomada tot lo que a eleccions se refereixi y digués ab veu molt alta—Lo verdader elector só jo, y sols tindran cárrechs representatius los que jo voldré.—D' aquesta manera potser stalviarian més d' un disgust a algún elector que

fiat en que hi ha disposicions que 'l protegexen, ha tingut la debilitat de lluytar contra 'l govern, y nos privaria, al propi temps, del trist espectacle que ofereixen la majoria dels pobles en que, per defensá candidats enviats de fora y que no se recordan del districte sinó quant las eleccions s' acostan, se disputan, se barallan a s' garrotejan, quedant en sos cors, després de les votacions odís que may lo temps esborra.

Es hora ja de que aquest estat de cosas acabi: dexém derrer la porta renunciás polítiques y acullimnos baix una sola bandera; pensém que tenim interessos desconeguts pels de fora y que sols poden ser ben defensats per gent de la terra; posém en práctica lo acordat en la assamblea de Manresa y a cada eleccions presentém nostres candidats. No hi fa res, no, que per virtut de les manyes que 'ls governs emplean resultém derrotats alguna vegada, donchs cada derrota será un nou estímulo per prosseguir ab més alé la lluyta. D' aquesta manera arriarém a tenir representants que pensarán y sentirán igual que nosaltres, empats de nostres necessitats y que podran defensá ab conexement de causa nostres interessos, y no passará com are que, estant a mans de quatre que no saben lo que s' pescan y que ho prometen tot antes de les eleccions no complexen res després de tenir l' acte.

Dihém, per fi, ab lo cap ben alt que ja n' hi ha prou, rebutjém tots los candidats que per part del govern se 'ns presentin y siguém nosaltres quins escullim los nostres representants. Busquem a casa mateix personas que conixin les necessitats de nostre agricultura, industria y comerç, y si 'ns prometen que 'ns defensaran, podém quedar segurs de que compliran sa promesa y que pé bon nóm, bé y honra de Catalunya portaran a terme la missió que se 'ls hi confia.

FREDERICH GIRCÓS Y GASPÀR

LA LLIGA DE CATALUNYA CONTRA 'L CONSELL DE FAMILIA

EXPOSICIO AL MINISTRE DE GRACIA Y JUSTICIA

Excm. Sr.

L' esperit dels homes fa l' esperit de las institucions. Lo successió d' individus en lo régimen d' una corporació cualsevolga determina una serie d' actes qual identitat fa regoneixer la existencia d' una causa comuna: aquesta causa es l' esperit de la institució, aixó es, lo que hi ha de comú en l' esperit de tots los que la han regentada y regentan.

Desgraciadament pera Catalunya la magistratura espanyola desempenyada en sa casi totalitat per gent castellana manifesta un esperit de cos vigorosíssim, una gran unitat de pensament, de criteri de tendencias en tot lo que s' refereix a combatre las lligacions de las altras nacionalitats espanyolas; de tal manera que lo que respectaren y confirmaren las Corts los representants del poble, van mirantho a corre-cuyta aquells mateixos als quals la societat confiá com un sagrat diposit lo llibre de las lleys pera que mantinguessen la integritat de la seva acció en la vida social.

Fou en vá que 'l autor de la obra codificadora lo, allavors ministre de Gracia y Justicia don Manel Alonso Martínez, declarés resoltament en la Lley de Bases de 1888 que 'ls territoris de dret no castellá lo conservarian «en tota su integritat» sens experimentar cap alteració a consecuencia de la publicació del códich; fou en vá que la propia lley de Bases declarés aplicables a Catalunya solament lo títol preliminar del Códich: «en cuanto establezca los efectos de las leyes y de los estatutos y de las reglas generales para su aplicación», y las disposicions del códich referents a las formas del matrimoni; fou en vá que en l' art. 12 del Códich d' una manera clara y terminant se decla-

res aplicable a Catalunya únicament lo TITOL PRELIMINAR Y LO TITOL IV DEL LLIBRE I, mantenint EN TOT LO DEMÉS son régimen juridich propi escrit ó consuetudinari, y fent al Códich EN LO DEMÉS, supletori dels cossos legals que per nostras lleys tenian ja aqueix caràcter.

Lo cos judicial prenent per base una arbitraria apreciació de lo que s' entén per dret comú y dret foral, donant a aquestas expressions una significació que mentres podia esdevenir en benefici de Catalunya havia sigut sistemàticament rebutjada, considerá dret comú no com fins llavors lo dret de Castella, sinó 'l conjunt de lleys aplicadas en totes las regions d' Espanya, declarant en sa consecuencia derogadas per l' article 1976 las lleys posteriors al Dret de Nova Planta que regian en tota la Península.

Per exacta que fós dita apreciació, justíssima la considerariam y com a tal la aplaudiriam en llabis dels homes de ciencia que cercan la real y veritable significació de las paraulas més no en la de jutjes y magistrats que han de concretarse a son sentit legal, a la acepció ab que en la lley som empleadas. Donar a las expressions legals una significació distinta, per científica que sia, es cometre la pitjor de las adulteracions; la adulteració de la lley.

Detallar las absurditats que de semblant teoria lògicament derivan, nos duria més enllá de nostre propòsit, més no calen gayres esforços de racioni pera treuren consecuencias tan contrarias a la veritable intenció del legislador, com la subsistencia, a pesar del Códich, de las Partidas, Fuero Real y demés monuments legals de Castella—may aplicats a tota Espanya—ó com lo regoneixer que 'l Códich Civil es un cos de dret foral castellá acompanyats d' alguns preceptes de dret comú.

Semblant interpretació es insostenible. Lo legislador ha partit sempre, ab lògica inflexible, del fet de la conquesta de Catalunya per los exércits de Felip V. Del mateix modo que aquest substituí las institucions polítiques catalanas per institucions criginarias de la regió d' ahont havia tret sos consellers y sas bayonetas é imposá a la Audiencia Real la llengua castellana, aixís mateix lo legislador castellá—y tota la tradició jurídica posterior n' es prova incontrastable—considerará la lligació de Castella com la lligació espanyola per excelencia, la general, la destinada a substituir a totes las altres que sol a títol de privilegi, d' excepció odiosa se mantenian encare. Lo Códich civil mateix, ab tot y no esser mes que la codificació del dret castellá, te per forals únicament a las regions no castellanas, pero may a Castella, qual lligació constituheix la casi totalidad de son contingut.

Al derogar, donchs l' art. 1976 «todos los cuerpos legales, usos y costumbres que constituyen el derecho civil común» deroga lo dret castellá, lo qual 'ls escriptors de Castella y 'l Códich mateix califican de «derecho patrio»; essent de notar que fins en lo cas de que negantse lo caràcter integral de las lligacions ditas forals, se considerés descompost lo régimen juridich d' aquestas regions en dos parts independents y separadas constituída la una per los preceptes dictats per lo poder espanyol y l' altre per las institucions nascudas ó adoptadas espontáneament en son propi terror, fins acceptant una hipòtesis tan arbitraria y tant oposada al procés natural de la vida jurídica, sería cloure 'ls ulls a la evidencia no regoneixer que aqueixas lleys comunas a tota Espanya continuan en vigor pera Catalunya perque essent declaradas vigents per los articles 5 de la lley de bases y 12 del Códich, cauhen de plé en lo preceptuat per lo segon apart del esmentat article 1976 que exceptua de la derogació a las lleys que en lo Códich, se declaran subsistents. Explicació, aquesta última, que constitueix una verdadera renuncia, pero que 'ls fets han demostrat ser bé indispensable, perque ni ab la seva ajuda ha estat posible evitar que s' tinguessen per deroga-

das, en virtut del art. 1976, lleys mantingudes per altres articles del Códich.

La forsa de las rahons exposadas es tanta, que totem per inútil enrobustirlas ab las que han acumulat experts jurís-consults en los periódichs professionals y premsa diaria. Creyém que basta llegir sense prencions de cap mena l' article 5 de la ley de Bases y la base 27 de la mateixa, los arts. 12 y 1976 del Códich y la Exposició de motius que l' acompanya, pera rebutjar una interpretació en oberta contradicció ab los mos rudimentaris principis del dret, ab textos legals, que per estar destinats á fixar l' estat de nostre dret, deuen ser preferits á tots los demés y ab lo sistema general del organisme jurídic, que 'l Códich representa.

Donchs bé, Excm. Sr. per imposible que sembli la judicatura espanyola. deixantse dur per l' afany d' imposar las institucions castellanias ha passat pel demunt de tots los obstacles, y segueix ab constancia digna de mellor causa la obra destructora de nostre dret civil, per tants de títols respectable.

La Lliga de Catalunya confia en la dretura y en lo seny de jurís-consult que tothom regoneix en V. E., y te la plena convicció de que tan prompte com s'hagi enterat d' aquesta abusiva práctica judicial, sa conciencia moral y son sentit jurídic se sentirán ofesos per igual, y 's declararán en contra seva: y per aixó prega á V. E. que interessi al gubern en lo exacte manteniment del estat de nostre dret regonegut solemnement per la potestat legislativa, y en sa consecuencia 's declari en la forma mes adecuada que en virtut de la disposat en l' art. 5 de la ley de Bases y 12 del Códich es inaplicable á Catalunya lo Consell de familia y las institucions tutelars reguladas en lo títol V. y todas las altres no compresas en lo títol preliminar y en lo tit. IV del llib. I.

Barcelona 1 de Febrer de 1896.—Per la Lliga de Catalunya, Lo President, Joseph M. Valls y Vicens.—Lo Secretari, Joan Mon.

CRÓNICA

EXTRANGER

Al gubern otomá després del traqueteix que li va donar la qüestió armenia, encara no ben resolta, li han sortit dos ó tres grans mes al nas en forma de agents diplomátichs.

En efecte are sembla que la embajada francesa ha demanat una indemnissació per l' assassinat del P. Salvatore y per lo saqueig del convent de Jeni-Djaklen, per la seva part lo cónsul dels Estats Units demana cent mil lliures de indemnissació per las pérduas sofertas en lo foch y saqueig dels edificis de la missió americana durant los darrers fets de Marasch y Krarput. Se ha parlat ja de fer un nou empréstit de trenta milions de franchs.

—A última hora llegim que segons un telegrama rebut per lo diari anglés *The Times* se ha confirmat la noticia de las atrocitats comesas per los habitants de Zeitun ab los captius mahometans. D' aquets uns doscents trenta foren sotmesos al torment, assassinats y mutilats.

—La *Italia Militare* anuncia que será cridada á las armas una part de la clase de 1895, actualment á la disposició del ministeri de la guerra. Aquesta mida permetrá incorporar á las filas 30.000 homes que ompliran los buyts resultants de la expedició africana. En atenció á los actuals sucesos de Africa lo rey d' Italia ha suspés el ball que había de celebrarse en lo Quirinal.

Es ja cosa certa que ha sigut cridat á Roma lo compte Nigra pera instruir al Gubern de lo que pensa Europa respecte de la continuació de la campanya d' Abisinia. Sembla que Italia no está disposada á lliensarse de plé en los assumptos africans sense obtenir per endavant la següritat de que no son de temer complicacions.

Los húngars celebrarán enguany lo milenari de la fundació del Estat, y ab aquest motiu se preparan á Budapesth grans festas.

Lo dia 2 de Maig será inaugurada la Exposició nacional pel rey Francisco Joseph, al que acompanyarán tots los arxiduchs, lo cos diplomátich y 'ls als dignataris del imperi, y durant tota la primera quinzena del mes se succehirán sens interrupció las festas Congressos científichs y literaris, representacions de gala, carreras de cavalls, regatas, y, per ultim, tindrà lloch la solemne obertura del Congrós internacional de la premsa.

Lo dia 8 de Juny, anicersari de la coronació del rey, recorrerà 'ls carrers de la sumptuosa capital d' Hungria una originalissima y luxosa cabalgata, organizada pel baró Bela Orey, lo comte Teodor Andrassy y l' artista Miquel Esterhazy. En lo mateix dia será inaugurat lo nou y magnífich palau del parlament, y á la nit celebrarán las duas Cambras reunidas la solemne sessió conmemorativa del milenari.

Noticies

Oficials

DIPUTACIÓ PROVINCIAL.—Sessió del dia 6 de Febrer.—Després d' aprobada l' acte de la sessió anterior, foren aprobats los acorts interinos presos per la Comissió provincial.

Sessió del 7 de Febrer.—Fou presidida per lo senyor Gobernador y assistiren 16 diputats, prenguentse los següents acorts:

Anunciar un encurs de 30 dias pera la provissió del càrrech de Contador de fondos provincials.

Escoltar al cos de metjes del Hospital pera que informi antes de resoldre sobre la nova organizació del cos facultatiu d' aquell establiment.

No accedir á las subvencions demanadas per la societat protectora d' animals, per lo Consistori dels Jochs Florals, per lo Dr. del servey agronómich y lo director de la Revista general de la marina.

Accedir á lo demanat per lo comandant de somatens respecte á la distribució de carrabinas entre individuos del cos.

Aprobar comptes d' impresió y encuadernació de llibres y altres comptes per valor de 61'25 pessetas.

Concedir lo perdó de contribució territorial als Ajuntaments de Viladonja y Canet d' Adri.

Informar al senyor President de la Audiencia territorial de Catalunya que en la nova demarcació notarial que se projecte y en la part que se refereix á aquesta provincia procedeix que quedí l' actual demarcació en los partits de Santa Coloma y Olot, que 'n el de Gerona se suprimeixi una de las dos notarias de Banyolas y se 'n crea una á Amer; en el de Figueras s' en suprimeixi una de las cinch y la de San Llorens de la Muga, creanne una á Darnius y la de Castelló se trasladi á Rosas; en La Bisbal se suprimeixi la de Calonge y que en el de Puigcerdá s' en crei una á Camprodón.

Quedar enterada y apoyar á la junta del Institut catalá de San Isidro en la exposició feta al ministre de Gracia y Justicia á fi de que se conservi en tota sa integritat l' actual régimen jurídic de Catalunya.

Concedir al Ajuntament de Figueras un peó pera la conservació dels camins de Llers, Vilabertrant y Alfarras.

Aprobar lo presuposit adicional.

Acudir al ministre de Governació en l' expedient de liquidació de la suprimida junta de carreteras de Catalunya.

Aprobar la distribució de fondos del mes d' Febrer que ascendeix á 72.615 pessetas.

Suspendre la resolució del expedient de compensació al Hospici ab motiu de lo endearocament de las murallas.

Després de dos ó tres acorts de poca importancia s' aixecá la sessió.

AJUNTAMENT.—Sessió del dia 3 Febrer.—Se celebrá baix la Presidencia del senyor Alcalde y ab assistencia de 12 regidors, prenguentse los acorts següents:

Aprobar varios comptes per pessetas 972'66.

Assistir una comissió á la professó que ha de celebrarse Diu-menge pròxim ab motiu de la promulgació de la Butlla de la Santa Creuhada.

Quedar enterat de una comunicació del senyor Gobernador, trasladant la resolució de la comissió provincial en la quina declara que no hi ha lloch á entendre en lo recurs d' alzada interposat per la empresa d' ayguas contra l' acort del Ajuntament per esser competencia del Tribunal contenciós administratiu.

Organisar dos brigadas de temporers una per la Devesa y altre per l' arreglo de empedrats.

Obrir un crédito ilimitat pera 'ls gastos que ocasioni el despido al Regiment de Guipuzcoa.

Nombrar als metjes Senyors Detrell y Ros pera lo reconexement dels xicots sortejables; á un auxiliar facultatiu temporer per un periodo que no pot excedir de tres mesos, y nombrar una comissió especial pera que estudie l' arreglo del escenari del Teatre.

Obrir un nou concurs pera la colocació d' aceras y celebrar la subasta lo dia 16 que presidirá lo senyor Sabat.

Se tracta de instalar l' alumbrat electric en la important vila de Cassá de la Selva, á quin fi s' estant fent ja 'ls estudis.

—Lo número 8 del quincenari *Lo Regionalista* conté Lo plet de nostra sanch.—Com va seguint—La tornada del General —Forasterisme—Politiqueria—Lo polonés captiu—Alguns datos relatius á Cuba—Botiflerias—Crónica regionalista—Esbarjo —Correspondencia.

Se reparteix de franch en lo *Centre Catalanista de Gerona*.

—En la Junta general celebrada diu-menge últim en lo «Centre Moral Gerundense» quedá la Directiva constituida en la següent forma:

President—don Pere Ramió y Saura, **Vice-President 1er**—don Joan Verdager, **Vice-President 2er**—don Joaquin Veray y Vallés; **Tresorer**—don Francisco X Majuelo; **Vice-Tresorer**—don Enrich Xifre; **Conservador**—Anton Bonet; **Bibliotecari**—don Josep Jordá; **Secretari**—don Joseph M. Lassa; **Vice-Secretari**—don Joseph Hossas.

—Copiém de nostre estimat company *Lu Renaiçensa* lo següent ab que estém del tot conformes y ho recomaném als senyors párrocos d' aquesta Ciutat:

«Si encara hi hagués algú que, de bona fé, pogués dubtar de que la predicació en nostras iglesias no deu ferse sino en catalá yém que n' haria tingut prou pera obtenirne un plé convenciment al veure la immensa gentada que tots los vespres ha acudit á la iglesia de Sant Just pera sentir los sermons d' unció evangélica; que hi predicá en nostra llengua 'l Rvent. Pare Bargués, comforme diguerem en son dia.

Davant d' un resultat tan satisfactori, se 'ns diu que en algunas parroquias d' aquesta ciutat, entre ellas la de Bethlem y de Santa María, s' usará nostra llengua en los sermons de las funcions cuaresmals. ¡Tant debó sia cert!

Es hora ja de que 's torni á las bonas prácticas y á las costums antigüas. La iglesia es una institució que per son origen diví y por sos fins santíssims, rebutja tot alló que 'ls capritxos de la moda y de la tonteria humana introduheixen y propagan entre la gent tocada de frivolitat ó empobrida de sentit comú. Per consegüent, creyém que á la fi 's convencerán molts de que si 'l poble 's perverteix, si s' aparta de las sanas doctrinas no 'n te el tota la culpa, sino que, en molta part, deu atribuirse á que moltes vegadas se presindeix d' ell, comensantse per no parlarli com ell ho fa y convertintse ab lamentable frecuencia, la predicació sagrada, en dissertacions académicas.

Per sort, nostre poble te arrelats encara 'ls bons sentiments, y quan se 'l crida ab lo llenguatge del cor no 's fa 'l sort. D' aixó poguérem pendre nota durant los dias en que s' ha celebrat l' lliçó en la parroquia de Sant Just. ¡Que se segueixi l' exemple!

—Continuan millorant en sa malaltia y ho celebrem moltíssim los senyors Arcabisbe de Tarragona y Bisbe de Barcelona.

—Avuy á la nit tindrà lloch en lo Teatre Principal lo concert vocal é instrumental en obsequi al batalló expedicionari de Guipuzcoa, se han exposat en los baixos de la casa de la Ciutat dos bonichs cartells anunciadors.

—Ahir un bon número de sócis del *Centre Catalanista* se reuniren en la fonda del Comers d' aquesta Ciutat celebran ab un apat lo segon aniversari de la fundació del Centre. Hi regná gran entusiasme durant lo sopar, que fou servit com sempre saben ferho los senyors Serra y Vidal.

—Llegim en un periódich que per avuy se ha organizat una cabalgada en la quina las societats de recreo faran una capta pera obsequiar al batalló de Guipuzcoa á quin fi se han cedit per la mateixa las bandas dels Selicians y del Hospici.

—La societat «Las Odaliscas» ha trasladat son domicili al carrers de Abeuradors, 10—1.ª y lo «Centre Tradicionalista» se traslada á la Rambla de la Libertat, 32—1.ª.

—**FIRAS Y FESTAS—Firas.** Dia 16 Hostalrich y Palafrugell.

Festas—Dia 12 Ultramós.

—**J. LLINÁS Y C.ª—BANQUERS.**—*Ciudadans*, 16.—Compran ab benefici cupons d' Exterior, Cubas y altres. Compran y venen valors al comptat. Reben ordres de Bolsa. Obran comptes corrents ab interés.

—**CAXA D' ESTALVIS DE GERONA.**—*Ciudadans* 16, y *Llebre*, 2.—Imposicions al 5 per 100 desde 10 pessetas.—Id. al 3'50 per 100 desde 1 pesseta.—S' admeten los dilluns, dious y dissaptes de 9 á 1 y 'ts diumenges de 10 á 12.

Pera les devolucions los matexos dies y hores.—Se proporcionan gratis prospectes pera 'ls altres detalls.

L' UNIÓN AGRÍCOLA, INDUSTRIAL Y COMERCIAL.—*Emissió de 20.000 accions de 125 pessetas una.* En las oficinas de la casa de banca J. Llinás y Companyia, queda oberta durant las hores de despatx que la matexa té establertes, la suscripció á las *espressades Accions*, y se proporcionan los prospectes y demés noticias que s' excessin.

Consistori dels Jochs Florals de Barcelona

CARTELL EXTRAORDINARI

Després de la convocatoria escrita y publicada per aquest Consistori, han sigut oferts pera adjudicarse en la festa dels Jochs Florals del Maig vinent los següents

PREMIS

Un objecte d' art, ofert per l' Excm. Ajuntament de Tarragona, al millor estudi biográfich-critich que tinga per títol «*Art y sas obras*».

Un objecte d' art, que ofereix lo M. I. Ajuntament de Balaguer á la millor composició en vers ó prosa que referesca «*Lo sítio de Balaguer y presó del compte Jaume d' Urgell*, en temps de Ferrán d' Antequera».

Una rosa d' or, ofrena del M. I. Ajuntament de la vila de Sitjes, á la millor «*Oda á Sitjes*».

Una colecció d' obras escullidas, oferta per lo Centre Escolar Catalanista al que millor desenrotlli 'l tema «*Esperit del lullisme y estudi dels principals deixebles que tingué en los pobles que formavan la confederació catalana-aragonesa*».

Un objecte d'art, ofert per la Redacció de *La Costa de Llevant*, que s'adjudicará al autor «del millor treball que resenyi un fet històric anterior al any vuyt del present segle que sia d'interés general pera Catalunya y ocorregut en la Costa de Llevant en son tros comprés entre 'l riu Besós y 'l cap de Tossa.» En igualtat de circumstancies será preferit lo treball que s'ocupi d'un fet no històric encare.

Un exemplar magníficament encuadernat del poema «*Malorca Cristiana*» que ofereix la Redacció de *Las Cuatro Barras* «al millor estudi crítich d'un filòsof catalá.»

Dos bustos, originals dels artistes olotins don Celestí Davesa y don Joseph Berga, oferts per lo president del Centre Catalanista d'Olot don Joseph Esquena y Más «á la millor colecció de quadres descriptius de costums de la regió olotina.»

Pera aquets premis se fan extensivas las mateixes prescripcions detalladas en lo primer cartell, quedant tancada ab lo present extraordinari l'admissió d'altres premis pera 'ls Jochs Florals d'enguany.

Barcelona 31 de Janer de 1896.—Lo President, *Narcís Oller*—Lo Secretari, *Antoni Gallissá*.

VARIETATS

CEDACERÍAS

LO TUTEJAMENT

Tinch de donar moltes gracias al simpátich escriptor que sols la firma de Ramón ha tingut á bé pendre candela en las mevas cedacerías; pero avans de tot, al contestar á las sevas paraulas plenas d'ingenuitat y de bonesa, tinch de declarar que com á escriptor es un trunfo; mes com á cedacer jo 'l guanyo, mal m' está 'l dirho.

Y la proba n'es bona. Llegit lo seu escrit y buscar y regirar llibres, francesos y castellans; cedacejantho tot; maneflejantho tot; probant de desfer una per una las sevas afirmacions ha sigut en mi una mateixa cosa. Y si n'he averiguat de cosas! Per de prompte—y aixó no m'ha costat gayre de trobar—En Ramón tuteja á sos pares, com tants altres Ramons y no Ramons que conech y 'ls estima moltíssim, y ells s'ho moreixen; fins aquí no hi ha res que dir. He sapigut que es casat, y que está enamorat de la seva dona, de lo qual l'en felicito, dístitjanli que Deu li concedesca fruyt de benedicció, com ell sembla que també ho desitja; á tot aixó no hi trobo *pero*. No obstant, aquestos dates son interessants, perque venen á esser uns quants tochs de la fesomia moral d'En Ramon, á qui no sé si anomenar desde ara mon bon amic; pero si que tinch de dir que m'es del tot simpátich.

Pero entrém en materia y aném á veure que m'han dit tants de llibres y paperots pera contestar á En Ramon. No ho diré pas tot, perque, jo 'm conech uu xich, y sé que faria perdre la paciència al més pacient si m'hi desmandés, só tot un cedacer, pero al mateix temps só cristiá.

En Ramon s'ha guardat ben bé de tractar l'assumpto de cara perque ja á saber: no podia fer sino defensarse, ell que de segur, á virtut lo portarse com á bon catalá, de que en lo de tutejar als pares no hi te culpa ni pecat venial. No nega pas—hauria estat debades—que 'l vos sia catalá; sols que com á bon catalanista, busca las novetats pel cantó d'Europa mes aviat que per la banda de l'Ebro enllá. Y ja 's sent mes tranquilisat al pensar que aixó de pendre 'l tu com á tractament de respecte ha vingut de Fransa y no d'Espanya—ó de Castella.

Donchs, aquesta es una petita ilusió que vaig á llevarli, per molt simpátich que 'm sia En Ramón: *Amicos Plato sed...* Es veritat que á Fransa, avuy per avuy moltes familias, la majoria, teneu lo tutejament dels pares pels fills: pero aquesta costum es moderna, tan moderna, en son us general, que no se'n va mes d'any d'una centuria. Avans de Lluís XIV los francesos deyan á vos á sos pares: y fins á Voltaire lo tutejar s'admitia en la tragedia, perque tal tractament te noblesa y forma; pero deu esser basterrat de la comedia que es la pintura de nostras costums.

Lo tutejar als pares, per forsa ha de venir d'un poble que tinge 'l tu per tractament de respecte, y aquest poble no es lo francès que diu de vos á Deu, á la Verge, als Sants, als avis, etc., y que admet y adopta 'l tu de fills als pares densá d'aquest segle. Es que aquesta moda aná á Fransa desde la cort de Madrid, en temps de Lluís XIV, quan tot lo castellá era ben rebut á Versalles y París perque la reyna era tota una castellaná.

Es curiós lo que diu tal propòsit Aubert, escriptor parisench que morí l'any 1814—ja veu En Ramon si es moderna—quí, després d'alabar la moda del tutejament fentla venir dels romans, grechs y hebreus avans de conèixer la tirania (aquí unas quantas notas de la castellana) enumera 'ls casos en que 's fa servir lo tu dihent: «Lo tu conserva encara un imperi tant més gloriós y gloriós en quant te per súbdits y per partidaris los reis, los amants, los esposos, los pares, y avuy fins los fills. No cal desfer los perjudis del aevoucionari: la llibertat y la democracia venint dels romans, dels grechs y dels hebreus ja no s'aprecian á ningú: son com las que venen del poble de Castella, si no fa.

Abont ve 'l tractament de vos pera indicar superioritat ó respecte? No cal tampoch esbrinarho de moment: lo fet es que á

Catalunya—com á Fransa, simpátich Ramón,—lo vos es 'l únich tractament de respecte: al cap de casa, al pare, al avi, al senyor y al Senyor y Pare de tots, no se 'ls tuteja.

Altre fet, que no pot negar ningú, es lo contrassentim que resulta á Castella de dir de tu com á mostra de reverencia y respecte als pares y á Deu; es dir al Senyor y al cap de casa, y no dirho al Rey, al ministre, al batlle etc. Y, de passada, tinch de desfer un error d'En Ramon: lo tu no expressa afecció ó amor, sino categoria, allá ahont s'alterna ab altre tractament: un criat, per molt que estimi al amo, may li dirá de tu; en cambi, l'amo sol tutejar al criat, esáecialment á Castella, lo dia mateix d'entrar al seu servey, y de vegadas avans quant malvatje l'amor, que li profesa.

Sembla que queda demostrat que 'l tutejar als pares es originari de Castella: que passá á Fransa y que s'establí com á moda. Are mancaria cedasejar si aquesa moda ha vingut á Catalunya per Nort ó pel Ponent... pero francament, me sembla inútil y poch al cas: es mes, sospito que trobariam que ha viugut travessant l'Ebro, ó solcant las onas pel cantó de Mitjorn. Cap y á la fi Castella ha manat molt temps há aquí á grat dels catalans y malgrat ells, segons las tongadas, mentres que Fransa, d'ensá de la Revolució nos ha enviat totas las sevas cosas, ab més ó menos averias, per la via de Madrid... pera fer més dressera.

Avans d'acabar, dech dir á En Ramón que farà molt bé en petonejar als nens que Deu vulgui concedirli, mentres lo tutejin. ¡Es tant atractivola la infansa! Aplaudeivo també son propòsit de «no precipitar los acontegements», y de no corretjirlos: aixó la edad ja s'ho porta; las cambis de gastos y de cosiums be prou que vindrán. Quant la rahó vinga, y 'l seu fillet, que l'estimarà ab tota 'l ánima, regonega sa superioritat, y quan ademés d'estimarlo 'l veneri com á l'autor y al sostenidor de sa vida, allavors trobará llógich y natural de donarli al seu pare, al cap de la familia, al pontífice d'aquest santuari que s'anomena llar lo mateix tractament que donará, com á catalá y bon cristiá que será, al Pare de tots, á qui te dret de que se 'l estimi sobre totas las cosas.

JOAN DONETA.

SECCIÓ LITERARIA

LO SALT DE LA REYNA MORA

(Tradició Ampurdanesa)

Era 'l Castell de Verdadera, situat al cim de l'espada montanya de Sant Pere de Roda, habitació d'un esforsat capdill de nostra terra ja molt avans de la invasió-serrahina.

Mes arribá l'època en que 'ls alarbs de la Mitja-Lluna, pujants y victoriosos, transpasaren lo pirineu y s'apoderaren d'aquesta fortificació que 'ls vingué de motillo per establirhi son palau de la noblesa, ja que la situació topogràfica y 'l panorama admirable que 's disfruta desde tal altura se prestava maravellosament pera passarhi temporades.

Tants atractius possehia aquell paratge, que fins la familia real, ab sa Magestat Arábiga, volgueren habitarhi un quant temps. Era un istiu en que la Cort serrahina no podia viure á Barcelona ni Valencia de tanta calor, y determiná allotjarse en l'antich palau de Verdadera.

La jove Reyna, segons se contava en l'Ampurdá, era la princesa mes gentil, y la figura mes vístosa de tota la moreria; ab sos ulls y ab la gracia de son rostre era capaç d'encendre 'l cor de sos guerrers y de durlos ab combat com ho havia fet ja otras voltes.

Pero durant aquells mesos nostre exercit prengué y 'ls catalans encoratjats y victoriosos arribaren fins á Sant Pere de Roda, voltant lo castell de Verdadera y posanthi 'l setje mes riguros: Mentre que la familia real estava tancada ab part d'un exercit dintre 'ls murs ciclòpichs de la gran fortalesa, nostres guerrers comensaren á hostigar lo palau ab tota mena d'embestides.

Empipats los de dintre, faltats de queviures y municions, feren una sortida y embestiren als cristians.

S'abrahonan uns y altres ab cridoria espantosa; crehuan l'espay nuvolades de fletxas; se confon lo drinch de les armes ab los gemechs esgarrifosos dels combatents; brolla la sanch pe 'ls corriols y xorrechs; tremolan los alarbs al veure 'l signe de la Creu, s'espahordeixen y son empaytats y rodolan rostos avall, quedant sembrada lo montanya de cadavres, y la victoria pe 'ls cristians.

Sercat lo castell per tots costats, reduhida la familia real al darrer extrem, reb aquesta un misatge, fentli saber lo desastre y li anuncia la impossibilitat de ser socorreguda, per quant l'exercit árabe, dispersat y fugitiu, empaytat pe 'ls cristians, s'ha refugiat á Girona.

Llavors la Reyna mora s'imaginá travessar per sorpresa 'ls campaments dels cristians y presentarli ab son exercit pera reanimarlo. A di'objecte maná arreglar un cavall blanc, montá sobre 'l satinat silló y emprenguent la marxa ab la velocitat d'una furia desaparegué del castell.

Mes, als breus moments no pogué dominar al fogos corcer que deshocat y furiós, se llensá daltabaix d'una cinglera restant cavall y cavalcadura destrossats al fons del abim.

Alguns pastors y pagesos de la montanya de Sant Pere de Roda ohuen encara en certes nits y en hores de grans tramontanes, los gemechs esgarrifosos de la malhaurada princesa, vers l'indret que encara s'anomena «lo Salt de la Reyna mora»

P. V. O.

Lladó, janer de 1896

SECCIÓ RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

Dissapte, 8—San Joan de Mata.
Diumenge, 9—Sta. Apolonia vg. y mr. y s. Nicéforo.
Dilluns, 10—Sta. Escolástica vg. y s. Guillém.
Dimars, 11—Los set sants servents de Maria.
Dimecres, 12—Sta. Eularia vg. y mr.
Dijous, 13—S. Benigne mr. y s. Fulcrán.
Divendres, 14—S. Valenti pbr. y mr.

QUARANTA HORES.

Avuy se troban en la iglesia de la Congregació. Demà comensarán en la iglesia del Mercadal.

SECCIÓ COMERCIAL.

Mercat de Gerona del die 8 d' Febrer

Especies.	Mesures.	Pesettes
Blat.	QUARTERA DE 80 LITRES.	13'50
Mestall.	»	10'50
Orat.	»	7'25
Segol.	»	9'50
Civada.	»	6'50
Besses.	»	10'
Mill.	»	11'
Panis.	»	10'50
Blat de moro	»	10'50
Llobins.	»	7'50
Fabes.	»	10'50
Fabó.	»	11'50
Fassols.	»	23'
Monjetes.	»	21'50
Ous.	Dotzena.	0'80

COTISACIÓ Y CAMBIS

DIA 7 DE FEBRER DE 1896

EFFECTES PÚBLICS

Interior.—(fi de mes).	06'00
Id. (fi de próxim).	04'27
Exterior.—(fi de mes).	06'00
Id. (fi de próxim).	03'65
Amortisable.	03'65
Billets hipotecaris.—Isla de Cuba.—emisió 1886.	04'50
» » » » » 1890.	02'25

—ACCIONS—

Banch Hispano Colonial.	00'00
F. C. de Tarragona á Barcelona y Fransa.	21'75
» » de Medina, Zamora, Orense á Vigo.	8'80
» » del Nort d'Espanya.	26'70

—OBLIGACIONES—

F. C. Almansa, Valencia y Tarragona.	79'85
» » T. B. y F.—6 por 100.	94'25
» » » »—3 por 100.	54'75
» » » »—no hipotecadas.	89'75
» » Medina, Zamora, Orense á Vigo.—3 por 100.	32'60

—CUPONS—

Cubas.	benefici	18'50
4 per 100 Exterior.		18'00
Interior y amortisable 1.º Enero 1896.	dany	00'00

—GIROS—

Franchs.—8 dias vista.	21'25
Lliuras esterlinas.—90 dias vista.	30'60

Telegrama de la casabancaria J. LLINÁS Y C.ª.—Gerona.

GRAN COLMADO DE 'N PERE GELABERT

CIUTADANS 4.—GERONA.

TEMPORADA DE CUARESMA

Se ha rebut en aquest establiment un variat surtit de conservas de peix, hortalisas y fuyts al natural. Ademés una varietat de articles propis de la temporada á prens sumament reduits y de primera calitat, especialment formatges de totas clases, género que tant se falsifica avuy die, rebut directament de las millors y mes acreditadas casas de Suiza y Holanda.

Llegitim y superior BACALLÁ D'IRLANDA Y ESCOCIA SAYTONS (boquerons) exquisit peix de Andalusia. DATILS DEL ELICHE.—MOSCATS DE BARBERIA.

Establiment tipogràfic de Manel Llach.

Ferrria Yella.—Gerona.

SUCURSAL JUNCOSA

13 Plassa de la Constitució 13,
Gerona

DESPATX CENTRAL
10 FERNANDO VII 10
BARCELONA

Aquesta antiga y tan acreditada casa se dedica unicament al comer de XACOLATES, SUCRES, CAFÉS y THÉS.

Reb directament los llegítims sucres de la isla de Cuba, els cafés de Puerto-Rico HACIENDA, MARTINICA, MAYAGUEZ, MOCA Y CARACOLILLO de CEYLAN; de aquí el gran consum qu' es fa d' aquets articles.

Aquesta casa torra diariament lo café y se distingeix per la calitat y puresa d' ell.

Recomana que per obtenir un bon café aromátich y fort se usin las barrexas en iguals parts del MOCA y PUERTO-RICO, aixis com lo CARACOLILLO y MOCA, evitant sempre que bulli puig que deu ésser una pura infusió.

Gran surtit de THÉ del Nort de Xina y del Japó. Aquesta excelent beguda sols pot obtenirse en las clases ditas ORANGE (Carte Rouge) LIPTON, ORANY PECCO, MENTANGE.

Especialitat en lo SOUCHONCH. Aquesta clase es el mes fort y deu emplearse en menos quantitat de la que generalment se usa; una lliure de THE SOUCHONCH equival á 4 lliures d' altres thés.

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Aygua Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No te rival en lo món, perquè á més de sos efectes marevellosos, no toca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprenent específich, se ven en dita perruqueria.

24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT 24,
GERONA.

Grans rebaxes al engrós.
També s' troba de venda en dit establiment la

TINTURA ABISINIA INSTANTANEA

IMPREMTA Y ENQUADERNACIÓ

DE

MANEL LLACH

FERRERIA VELLA, 5.—GERONA

Impressió de tota mena de treballs tipogrífichs; sobres, papers comercials, factures, esqueles y tot lo referent á la Imprempta.

Sobres comercials de color á

5 PESSETES LO MIL

Ferreria Vella 5.—GERONA

EDICIÓ DE PROPAGANDA
DEL COMPENDI DE LA

DOCTRINA CATALANISTA

PREMIAT EN LO CONCURS REGIONALISTA

del "CENTRE CATALÁ, de Sabadell

Aprobat per la Junta Permanent de la Unió Catalanista

Tirada 100.000 exemplars

Forma un opúscul de 32 planes en octau, d' esmerada impressió sobre paper satinat y ab cubierta de color.

PREU: 15 céntims.

Les demandes al engrós al Secretari del «Centre Catalá» de Sabadell.

OBRA NOVA

DELIBERACIONS

DE LA

Primera Assamblea General de Delegats

DE LA

Unió Catalanista

CELEBRADA EN MANRESA EN LO MES DE MARÇ 1892

Aquesta obra, que conté la llista de Delegats de la Assamblea, discursos que en ella s' hi pronunciaren y llegiren, y las bases definitivament aprobadas pera la Constitució regional catalana, se ven al preu de DOS PESSETAS en la llibreria de Don Joseph Franquet, carrer de l' Argenteria, Gerona.

NARCÍS GRAU

PERRUQUER

Ofereix los seus serveys al públich. Especialitat en perruques y postissos.

RAMBLA DE LA LLIBERTAT 13, PRINCIPAL

MEDICAMENTS ACREDITATS

RECOMENATS PER LA CIENCIA MÉDICA

Xarop d' Hipofosfít GIMBERNAT

Lo mellor dels tónichs reconstituyens coneguts, desperta la gana, cura l' anèmia, clorosis (colors tristos), malalties medulars, histerisme, insomni; d' efectes sorprenents en les convalecencias: Ampolla 10 rals.

Vi restaurador GIMBERNAT

Probes repetides fetes per distingits facultatius han demostrat qu' era lo «Restaurador» per escelencia, pera combatre l' escrofulisme (tumors frets) raquitisme, caries dels ossos, linfatisme, tisis, debilitats hereditaries ó adquirides, vellesa prematura y totes les malalties quina causa sia la debilitat ó falta de nutrició.

Te un gust agradable, de manera que en comptes de repugnar al malalt, aquest lo pren ab gust. Ampolla 12 rals.

Vi de nou de kola GIMBERNAT

Considerat com aliment poderós d' economia, regulador del cor, estimuland de les funcions digestives y despertador de tot organisme empobrit: Preu 8 rals.

SE VEN AL ENGRÓS

Farmacia del autor Conde del Asalto, 14.—BARCELONA
Al detall en totes les farmacies.

BANH VITALC DE CATALUNYA

Companya general de segurs sobre la vida establerta á Barcelona

CAPITAL SOCIAL

10.000.000 DE PESSETES

Capitals suscrits fins al 31 Dezembre 1893	87,949,791'98 ptes.
Actiu en idem.	15,337,928'87 »
Sinistres pagats fins á idem.	32,82,316'69 »
Reserves ó fondos de segur á idem.	4,178 675'62 »

Les principals classes de segur son:

Vida entera.—Capital pagador á la mort del assegurat, á la seva dona, fills ó qualsevol altre persona designada anteriorment.

Misto.—Capital pagador al assegurat si viu lo die fixat; ó, immediatament d' ocórrer la seva mort, á la persona designada per ell mateix.

Terme fixo.—Capital pagador en lo die fixat sia al assegurat ó als seus hereus. En cas de mort del assegurat s' acaba lo pago de les primes.

Aquestos segurs participan en un **50** per **100** dels beneficis de la Companya.

SEGURS DE CAPITAL APLASSAT

Segurs temporals.—Segurs de sobrevivencia

SEGURS MIXTOS A CAPITAL DOBLAT

Rentes Vitalicies.

Delegat General á n' aquesta provincia:

Joseph Coderch y Bacó, advocat.—GERONA.

ESTABLIMENT

DE

Don Francisco Sabater

SOMBRERERIA

S' han rebut las últimas novetats pera la próxima temporada; los prens sumament económicos.

CAMISERIA.—SASTRERIA PER NOYS

Especialidad en trajes pera col·legials

3, Rambla d' Alvarez, 3.

FONTBERNAT---Callista

—(Ulls de poll)—

S' ARREGLAN LOS PEUS Á DOMICILI

PROGRÉS, 23---Perruqueria.

LA PREVISION

Primera Companya Espanyola dedicada exclusivament á
SEGURS SOBRE LA VIDA AB PRIMA FIXA

Dormitori de Sant Francesch, 8, principal.—BARCELONA.

Agent á Gerona—BEATAS, 2

D. Narcís Boada y Guytó

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP.

SALT

Molí Fariner

Sistemas AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan las moltas á preus sumament modichs.

SABATERIA

DE

JOSEPH M. VENTÓS

Calsat pera senyors, senyoras y nens.
Especialitat, pera 'l que s' encarregui expressament.

ESTABLIMENT Y TALLER

DE

PAU CASSÁ

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions desde 25 céntims á 30 pesettes la pessa.

Cromos, motlures, transparents y cuadros

Novetat, bon gust y economia

Gerona.—Baxada del Pont de pedra, 14

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

del «Centre Catalanista de Gerona y sa Comarca»

Redacció y Administració: Sabateria Vella, núm. 2.—1.º

PREUS DE SUSCRIPCIÓ:

Gerona.	1	peseta	trimestre
Fora.	1'25	id.	id.
Estranger.	1'50	id.	id.

Un numero sol, 10 céntims

En la imprenta de aquest Periódich, se necessita un oficial encuadernador.